

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Velik boj

V sedanjih dneh se bijeta krvavo in nekrvavo med seboj dve vrhovni načeli glede urejevanja odnosov v človeški družbi sploh in v državi posebej. To je boj med demokracijo na eni strani in med fašizmom, diktaturo in absolutističnimi stremelji na drugi strani. Zadnja leta, ko narodi zaradi gospodarske krize zelo trpe, se je bojna sreča močno nagibala na stran fašizmov in diktatur. Narodi so v svoji nezadovoljnosti s sedanostjo, ko so ne-sposobni demokrati vodili in upravljali javne reči, radi nasedali spretno prirejenim udrišnicam o propasti in zastarelosti ter nesposobnosti demokracije. In tako je izgledalo, da bo v Evropi kar na splošno zavladal fašzem kot neka nova, sodobnim ljudskim potrebam bližja politična oblika.

Vendar se je prav zadnje leto razmerje sil na celi črti močno izpremenilo. Demokratične sile v evropskih državah so se začele zbirati in pripravljati. Zakaj je trajalo kar skoraj nekaj let, da je prišla demokracija do sapa in da je zbrala sile v borbi za svoj življenjski obstoj? Zato, ker so demokracijo povsod zapustili prav tisti, ki so bili od francoske revolucije pa skoraj do danes njeni stoletni nosilci, tisti, ki so bili zmerom v prvih njenih bojnih črtah proti ostankom srednjeveškega fevdalizma, absolutizma in samovoljenega ali pa nekega sloja družbe — to je meščani. Srednji sloji in njihovi voditelji so sramotno zatajili svoja dolgoletna, tako slovesno proglašena načela in se vdinjali fašizmom in diktaturam. Tako jim po nek-kih državah še danes služijo deloma prostovoljno, deloma prisiljeno. Kdo je ostal v teh časih demokratičen? Mali človek: kmet, delavec, obrtnik — ljudstvo. Ta množica je ostala, razen delavskega stanu, skorajda brez voditeljev, ki jih je dotlej jemala vseskozi iz kroga ljudi meščanske miselnosti. Ljudstvo se odloča in sodi počasi, pa zato trdno in nezmotljivo. In ljudske množice se začinjajo zgrinjati okoli svojih starih načel — demokracije.

Demokracija pa danes ljudstvu ne pomeni več samo nekaj žlic politične svobode. Ne gre več za to, da se sme ljudstvo prosto združevati, svobodno izpovedovati svoje prepričanje in svoje zahteve javno manifestirati. To je danes delovnim stanovom samo posebi razumljiva potreba in neodklonljiva nujnost. Če se jim celo to zabranjuje in z bajoneti in puškinimi kopiti preprečuje, je posledica samo ta, da se notranji gnev in odpor širita in jačita in da utegneta zavzemati oblike, ki niso zaželjene. Podoba je, da se še danes tega ponekod ne zavedajo in da jih izkušnje še niso izmodrile in da ne čutijo prav nikake odgovornosti. Ljudstvo vidi v takem nastopanju samo smešno onemoglost tistih, ki bi ga hoteli držati na vrvi, a se jim ne pusti. Zato gre danes že povsod preko takih, zanj vsakdanjih, pripetljajev s tiho ugotovitvijo: »Boje se nas!«

Delovni stanovi pojmujejo danes demokracijo vse širše in globlje. Ljudstvo vidi v tem socialnem gospodarsko-političnem načelu obsežen cel nov način ureditve in upravljanja družbe in vseh javnih zadev. Kmet hoče biti na svoji zemlji svoj gospodar, ne pa da mora vsako uro trepetati in se bati, kdaj mu bo zapel pred hišo boben in bo moral — siromak po svetu. Delavec hoče biti več v tovarni samo hlapec strojem in garač za žep podjetnika, marveč terja zmerom glasneje soudeležbo pri upravi podjetja in pri njegovem donosu — dobičku. Ljudstvo se ne lovi za praznimi načeli in votlimi besedami, ono gleda vsako stvar čisto konkretno. Zato ljudstvo tudi oznanjanja »gospodarske demokracije« ne jemlje na znanje le kot lepo besede

Stavka v podjetju Medič in Zankl končana

Delavstvo tovarne Medič & Zankl je ustavilo 20. julija delo, ker je bilo postavljeno pred izbiro: ali naj se odreče pravici, da se sme organizirati in kot organizirana celota uveljaviti svoje zahteve ter urejevati delovno razmerje, ali pa da še nadalje ostane razbito in prepuščeno v vseh zadevah milji volji podjetnika in njegovih organov — ali z drugo besedo: ali naj postanejo delavci ali pa naj ostanejo še nadalje le garači.

Tovariši so se odločili za težko in trnjevo pot: Hočejo sodelovati pri gradnji delavske stavbe.

Saj mogoče ne bi prišlo do stavke, če bi podjetnik vedel, ali pa če bi ga njegovi svetovalci informirali, da se je v zadnjem letu dvignila zavest delavstva v njegovi tovarni. Da ne bo v bodoče nič več imel opraviti s poedincem, ampak s celoto in da je delavstvo trdno odločeno, da izpelje načelo celote, če treba tudi v boju. Tega podjetnik ni vedel, menil je, da se bodo delavci ustrašili njegove mogočne besede in lepo mirno, kakor politiki kužki, ubogali. Tako je vedno bilo do sedaj.

Toda kakšno razočaranje! Mesto ponižnih garačev, ki so hlapčevsko hvaležni za tisti prigranarni borni košček kruha, je podjetnik zagledal pred seboj strnjeno, disciplinirano četo. Iz njenih oči sijje odločnost, borbenost in vztrajnost. In je šel vase, premislil in spoznal, da mora priznati to delavsko celoto in skupnost ter je z njo tudi razpravljal.

Inšpektor dela g. inž. Baraga je sklical 29. julija t. l. na lice mesta razpravo, na kateri se je dosegel sporazum, in sicer: Plače se zvišajo na uro za 25 par; delavska zaščitna zakonodaja se bo izvajala v vsem obsegu; podjetje bo izdelalo poslovni red, ki ga bo predložilo obratnim zaupnikom v izjavo; zaradi stavke podjetje ne bo izvajalo nikakih konsekvenc; vse delavstvo, ki je bilo zaposleno pred stavko, bo zaposleno tudi po stavki. Zadevo obratnega zaupnika preišče posebno razsodišče. Njegova določba bo obvezna za obe strani. Na temelju tega sporazuma je delavstvo pričelo delati zjutraj 30. julija.

Za likvidacijo tega spora ima velike zasluge tudi g. sreski načelnik v Kamniku, ki je podvzel vse korake, da se spor čimprej konča.

do in kot pesem prihodnosti, marveč jo hoče zares imeti že kar danes.

V to smer tudi gre razvoj povsod tam, kjer so se delavske, kmetske in zmerne meščanske demokratične skupine združile v borbi — za demokracijo, za svoje politične, gospodarske in socialne pravice. Prerajena demokracija nastopa zmagovito pot po vseh državah, iz obrambe prehaja v napad. To nam prav zgovorno prikazuje zadnje mesece: Francija, Belgija, Švedska, Norveška, Češkoslovaška, Bolgarija. Tu se sprovajajo pod zahtevami ljudskih množic velike gospodarske in socialne reforme, ki bodo pripravile in utrle pot, po kateri bo v vse družabno življenje prišla in tam tudi zavladala resnična demokracija.

Fašizmi in diktature v vseh teh letih in kjerkoli so bili in so še v gospodarskih in socialnih rečeh niso napravili nič. Oni skrbje le za procvit velekapitala, za oboroževanje, za čast in slavo »vodij«, prava dobrobit ljudstva pa jim ni mar. To so tako znana dejstva, da jih je odveč posebej razlagati. Kjerkoli pa so fašizmi in diktature že odpeli svojo za ljudstvo tako žalostno pesem, tam zapuščajo tudi še bolj žalostne sledove.

Delavstvo se je ves čas stavke zadržalo disciplinirano. Ves čas je vladala sloga in trdna volja, da vzdrži v boju, če treba tudi več mesecev.

Upamo, da je bil tak način boja v podjetju prvi in zadnji. Delavstvo želi, da se vse zadeve v podjetju, ki se tičejo njega, obravnavajo skupno in sporazumno. Če bo pokazalo tako voljo tudi podjetje, bo vse v redu. Zavedati pa se mora tega, da bo delavstvo vedno govorilo in se uveljavljalo kot organizirana celota.

Homec

Vsako leto se zbere enkrat delavstvo kamniške okolice na Homecu, kjer ima svojo skupno svetlo mašo in nato cel dan preživi ali na prijaznem gričku ali pa v najbližji okolici. Ta vsakoletna proslava krščanskega socialnega delavstva je namenjena pozitivni tovarištva, delavski zavesti in pa skupnemu razvedrilu.

Tako se je tudi v nedeljo zbralo na Homecu nad 2000 delavcev, kmetov in obrtnikov. Prišli so na Homec ta dan iz daljne in bližnje okolice. Iz Kranja in iz Dev. Marije v Polju so prišli na koleseh, dalje iz Ljubljane, iz Tržiča, iz St. Vida in Smartnega pod Smarno goro itd. Ob 10 dopoldne je v homški cerkvi daroval sv. mašo ljubljanski frančiškanski župnik župnije sv. Cirila in Metoda, g. p. Kazimir Zakrajšek, ki goji prav posebno ljubezen do delavstva. G. župnik je pri cerkvenem opravilu imel lepo pridigo, ki je bila posvečena delavstvu. Govor je segel prav vsem globoko do srca in marsikatera utrjena solza poslušalcev je bila dokaz, da bo ta govor ostal trajno zapisan v njihovih srcih. Pri sv. maši je prav lepo igrala delavska godba iz Dev. Mar. v Polju.

Po sv. maši je zunaj cerkve predsednik pripravljalnega odbora tov. Borc povedal vsem navzočim, da oblast ni dovolila tabora in jih prosil, naj mirno odidejo proti Duplici, kjer je na veseljem prostoru, ki ga je pripravila skupina lesnega delavstva na Duplici, vse prirejeno za popoldansko tovariško razvedrilo. Spontano se je nato razvil lep sprevod vseh udeležencev in korakal za godbo, ki je ves čas igrala koračnice.

Na Duplici se je na slavnostno okrašenem vrtu restavracije »Duplica« razvila tovariška zabava. Tovariši se je spoznal z tovarišem, strnila so se delavska srca v tovarištvo, ljubezni in delavski solidarnosti. Godba iz Polja je ves čas marljivo igrala in uživala hvaležnost vseh gostov. Le škoda, da je kmalu morala oditi. V večernih urah so se tovariši zopet razhajali na svoje domove, znova okrepljeni tako versko kot krščansko delavsko zavedno. V Jugoslovanski strokovni zvezi vidijo svojo bodočnost, za katero bodo žrtvovali ves svoj trud.

Naši izseljenci v domovini

V torek, 4. t. m. je prišla iz Francije večja skupina izseljencev, po večini rudarjev, obiskat domače kraje. Na Jesenicah, posebno pa v Ljubljani, so bili prisrčno sprejeti. Skupino vodi izseljeniški duhovnik g. Švelc in Grims. Ljubljanska radijska postaja je poročala, da so se izseljenci zelo pohvalno izrazili o sedanjem položaju v Franciji, češ, da je za delavstvo sedaj veliko bolje nego prej.

STROKOVNA POROČILA

Tekstilno delavstvo

Kranj. V soboto, 27. julija bi pri nas v Jugobruni prišlo skoraj do stavke. Podjetje je znižalo nekatere akordne postavke in bi bili delavci zaradi tega precej oškodovani na zaslužku. V ponedeljek se je od strani JSZ in NSZ, kakor tudi soc. strok. organizacije izvršila tozadevna intervencija. Ker ni bilo doma ravnatelja, se je predlagalo, naj bi se čimprej vršila razprava, na kateri bi se vsa sporna vprašanja proučila in uredila. Videti je bilo, da je veliko stvarnih pritožb, ki jih imajo delavci, vendar le-te podjetje ne upošteva dovolj. Razprave naj bi se udeležili vsi obratni zaupniki, zastopniki strokovnih organizacij in Delavske zbornice, kakor tudi mojstri posameznih oddelkov. Podjetje precej rado dela na svojo roko in ne upošteva zapornikov, kakor bi bilo to potrebno. — Delavstvo organiziraj se, ker le na ta način boš moglo uspešno varovati svoje pravice!

Vir pri Domžalah. V soboto, 1. avgusta t. l. se je v tekstilnem podjetju Kocjančič in drug vršila razprava glede sklepanja kolektivne pogodbe in ureditve plač. Delavsko zbornico je zastopal Marinček, JSZ Rozman, za delavstvo tov. Juteršek, podjetje je zastopal lastnik g. Kocjančič. Po daljših pregovorih se je dosegel sporazum, in sicer bo podjetje vsem delavstvu povišalo plače od 10 do 15 odstotkov. Izdelal se bo poseben seznam, iz katerega bodo razvidne stare in nove plače. Ta seznam bo predložen delavstvu, da se, v kolikor bi bilo kje potrebno kakšne spremembe, popravi. Podjetje se je obvezalo socialno zaščitno zakonodajo izvajati v celem obsegu. Kjer je v izgledu sklepanje enotne kolektivne pogodbe za vso tekstilno industrijo, je podjetje izjavilo, da bo sprejelo enoten predlog. Ako pa bi do tega ne prišlo, se bo pristopilo k sklepanju predloženega predloga. Podjetje bo tudi v sporazumu z delavsko strokovno organizacijo pripravilo in uveljavilo delovni red. — Podjetje je izjavilo, da mora zaradi pomanjkanja naročil ustaviti obratovanje nekaterih oddelkov. Delavstvo je stalo na stališču, da se mora tudi v slučaju pomanjkanja dela zaposliti vse delavstvo. Podjetje je izjavilo, da je zaradi tehnične ureditve dela to nemogoče. Zato bo nekaj delavk premeščenih v druge oddelke, nekatere bodo pa poslani na začasn dopust. Čim bo zopet delo, bodo te delavke zopet poklicane na delo. — Ako bomo tako složni in enotni, kot smo bili doslej, se nam ni bati ničesar.

Celje. V torek, 28. p. m. se je vršila mezna razprava pri tovarni emajlne posode, A. Westen v Celju. Razpravo je vodil inšpektor dela inž. Gorjanc. Za strokovno organizacijo sta bila na pogajanjih tajnik SMRJ Leskovšek, za JSZ pa Rozman Joško. Za delavstvo so bili navzoči obratni zaupniki. Razprava je trajala cel dan. Predmet razprave je bil, da se naj povišajo plače tudi onim delavcem, ki niso bili deležni povišanja pri zadnji regulaciji plač. Po daljših razgovorih se je dosegel sporazum, in sicer tako, da so se na podlagi seznama povišale plače od 10 do 25 par na uro. Povišanja je bilo deležnih okrog 160 delavcev in delavk. Ob tej priliki so se uredila tudi nekatera obratna vprašanja in delovni čas z ozirom na pomanjkanje naročil. — Borba za izboljšanje našega položaja je mogoča le, ako bomo vsi organizirani in enotni. Teža se moramo zavedati vsi, delavci in tudi vsi, ki delamo v delavskih strokovnih organizacijah.

Telegrafski delavci

Kresnice. Razmere delavstva, zaposlenega pri terenski sekciji pošte in telegrafa, so zelo neugodne. Z ozirom na to je JSZ intervenirala na direkciji, da se naj te razmere uredi. Dobilimo smo zagotovilo, da se bodo želje zaposlenega delavstva kolikor mogoče upoštevale. JSZ bo izdelala za ureditev vprašanj pri tem delu tozadeven predlog, nakar se bo zadeva obravnavala skupno z organizacijo in direkcijo pošte in telegrafa.

Gradbeno delavstvo

Zagorje. V soboto, 1. avgusta zvečer se je vršil v Zagorju sestanek delavcev, zaposlenih pri apnenicah TPD. Na sestanku se je soglasno sklenilo začeti akcijo za izboljšanje našega težkega položaja. Smo še bolj brezpravni kot rudarji, naše delo pa je izredno naporno in težko. Sklenili smo TPD predložiti osnutek kolektivne pogodbe, da

tako uredimo naše razmere na način, kakor ostali delavci. Delavci so izrazili željo, naj se povabijo k sodelovanju tudi ostale delavske strokovne organizacije. Ker gre tu za interese delavcev in izboljšanje njihovega položaja, so vsi delavci to soglasno odobrili. Poleg tega so delavci izrazili željo, da bi postali člani II. rudarske zadruga. Tozadevno se bo s posebno vlogo obrazložil rudarskemu glavarstvu v Ljubljani položaj tega delavstva s prošnjo, da jih uvede v članstvo II. rudarske zadruga. Ne sestanku je poročal tov. Rozman iz Ljubljane.

Stopili smo v akcijo. Treba je, da to delo tudi z uspehom končamo. Vsi za enega eden za vse naj bo te dni in tudi v bodoče naše načelo, ker le na ta način si bomo v stanu priboriti boljši košček kruha. Na delo tovariši!

Gorenjske skupine JSZ in MZ prirede v nedeljo dne 6. sept. pri Sv. Joštu nad Kranjem

tabor slovenskega delovnega ljudstva

s sledečim sporedom:

V soboto 5. septembra zvečer gore po vsej Gorenjski kresovi v spomin dr. Janeza Ev. Kreka.

V nedeljo 6. septembra pri Sv. Joštu:

Ob 9 sv. maša na prostem.

Ob pol 10 odkritje spominske plošče dr. Jan. Ev. Kreku (Jože Gostinčar).

Ob 10 delavsko zborovanje, na katerem bodo govorili: Dr. Andrej Gosar, Ivan Pestotnik in Joško Jurač.

Tabor bo posvečen predvsem spominu našega velikega učitelja dr. J. Ev. Kreka, obenem pa naj bo živ dokaz zavednosti gorenjskega delovnega ljudstva.

Delu slava – delu čast!

Lesni delavci

Št. Vid nad Ljubljano. Razmere mizarskih pomočnikov v Št. Vidu in okolici so do skrajnosti neugodne. V veliki večini so slabše plačani kot navadni delavci. Za naše delo se zahteva veliko spretnosti in sposobnosti, vendar se pri plačah vse to malo ali nič ne upošteva. Kot pomočniki in kvalificirani delavci bi morali biti našemu delu vsaj primerjo plačani. Da te razmere vsaj nekoliko popravimo, smo enodušno sklenili začeti akcijo za izboljšanje našega položaja. Prepričani smo, da nas bo pri tem delu podprla tudi vsa ostala jav-

nost, kajti plače po 2 do 5 dinarjev na uro niso v nikakem razmerju z delom, ki ga vršimo kot pohištvni mizarji.

Bohinjska Bistrica. Stavka pri nas je končana. Po štirih dneh smo dosegli od 1. julija naprej 35 par na uro povška.

Za časa stavke smo nabrali 305 din, za kar se najiskreneje zahvalimo vsem darovalcem, zahvaljujemo pa se tudi vsem tistim, ki so godrnjali in nas psovali. Mi gremo kljub temu naprej! V tej borbi smo spoznali, da javnost pri nas še ne razume delavstva tako kot drugod. Upamo, da se bodo tudi pri nas razmere spremenile, in da bodo vsi spoznali, da se mi borimo že samo za golo življenje. — Zato pa, tovariši, pogumno naprej do še večjih uspehov!

Zakon naj se izvaja!

Kresnice, 1. avgusta.

V kamnolomu g. Birolla v Zapodju nad Kresnicami živijo delavci v prav suženjskih razmerah. Vse nedelje morajo delati in to brez stvarne potrebe, ker bi ob delavskih prav lahko nadomestili tiste ure nedeljskega dopoldneva, če se že hoče podjetje izgovarjati, da ni dovolj kamenja nalomljenega. Ali misli podjetnik in obratni vodja, da je delavec res stroj, da ne čuti potrebe, da bi imel en dan v tednu, da bi se odpočil. Zakaj podjetje ne uvidi, da je to tudi njemu v škodo, ker delavec, ki se v nedeljo telesno in duševno odpočije, je zmožen potem tekom tedna večje storitve.

Za plačo 20 Din na dan delajo kot žival v delavnih in praznikih. Ker so se pa, po zgledu tovarnišev po drugih kamnolomih začeli dramiti in misliti, da bi po organizaciji izboljšali svoj mizeren položaj, jim pa grozi gospod obratovodja v kamnolomu, da bodo imeli od organizacije to korist, da drugo leto ne bodo več zaposleni.

Upamo, da g. Birolla bolje pozna zakon o zaščiti delavcev, kot pa njegovi uslužbenci, in da bodo delavci po svoji strokovni organizaciji dosegli, da se bo izvajal tudi v njegovih podjetjih.

Kolektivna pogodba pri TPD odpovedana

Dosedaj veljavna kolektivna pogodba z vsemi dodatnimi zapiski, je bila v preteklem tednu Trboveljski premogokopni družbi od strani delavstva v sporazumu z vsemi strokovnimi organizacijami odpovedana. V pogodbi v vseh dodatkih je toliko nejasnosti, da rudarji ne vedo več, kaj je še v veljavi. Vsaka stvar se tolmači od TPD tako, da imajo od tega rudarji samo izgubo. Zato je prav, da se končno enkrat to vprašanje temeljito prečisti in se doseže popolna jasnost. Dovolj časa so rudarji trpeli in molče prenašali vse, kar se jim je naložilo. Ob tej priliki bo treba tudi temeljito pretresti akordne postavke in jih urediti tako, da ne bodo v zahtevah po storitvi pretirane.

Rudarsko delavstvo je s tem stopilo v akcijo in v borbo za uveljavljanje vseh tistih pravic, katere so mu bile doslej kratene. To borbo bo moglo izvojevati pa le tedaj, ako bo dalo na stran vsa trenja in samoljubja posameznikov in posameznih skupin. Zato je nujno potrebno, da se vrši vse delo v znamenju enotnosti in popolne složnosti rudarskega delavstva, še bolj pa tistih, ki bodo pri tej akciji aktivno dodelovali in vodili pogajanja.

Pravilnik za volitve v Bratovske skladnice

Pravila bratovske skladnice, izdana v l. 1933 določajo v § 19., da bo način volitev predpisal minister za gozdove in rudnike s posebnim pravilnikom. Tri leta je že od tega. Funkcijska doba je delegatov bratovskih skladnic potekla, vendar ministrstvo še ni izdalo pravilnika. Strokovne organizacije so se na vse načine prizadevale, da bi pravilnik izšel, prav tako tudi Delavske zbornice. Organizacije so osnutek pravilnika proučile in stavile spreminjevalne predloge.

V preteklem tednu se je končno le vršila v Belgradu razprava, na kateri se je razpravljalo o dokončni sestavi tega pravilnika. Kakor poročajo, se je o vseh važnejših vprašanjih dosegel sporazum in so bili v glavnem sprejeti predlogi strokovnih organizacij in Delavskih zbornic.

Zgodovina žrtev piše . . .

Zagorje, 1. avgusta.

V sredo so zopet žalostno zapeli zagorski zvonovi. Nova žrtev dela je vklesala svoje ime v zgodovino zagorskih rudarjev.

«Lojza Glasiarja, očeta štirih otrok je udušil plin.» Trdo, kakor je trda pest težaka in bridko, kakor je bridka je smrt daleč od sonca, daleč od žene in otrok, so padle besede med ljudi.

Zopet je padla žrtev. Pa se vpraša človek zakaj? Odkod to? Ni še dolgo tega, ko je prišel domov eden z zlomljeno roko, drugi s strto ramo. Sedaj so prinesli tega mrtvega, tri druge nezavestne. Vzrok? Pri prvi in drugi nesreči »nepazljivost rudarja,« sedaj »ker niso delali štiri dni in je kompresor stal, se je v jami nabral slab zrak.« Seveda ubogi knap mora delati, pa če se trga zemlja nad njim in če okrog in okrog vonja sam

plin. Meni in najbrž večini naših rudarjev se zdi, da je krivda drugje. Zakaj se pošiljajo rudarji pred šesto uro jutraj v rov, dočim se požene kompresor šele ob šestih? To je prvo. Drugo pa je priganjaški sistem, ki te ob vsakem času in v vsak še tako nevaren kraj goni delat, ne da bi te varoval.

Tovariši! Kdaj se bomo zbudili in zahtevali, enotno zahtevali pravico, ki nam grede? Saj nismo stroji, brez vsake druge vrednosti, kot fizične sile! Saj imamo vendar pravico do življenja, kot vsak gospod z delnicami. Zbudimo se! Naj nas take nesreče zbude iz spanja in nauče, da le nad razbito večino lahko vlada manjšina. Vtisnimo si v spomin pregovor: divide et impera — deli in vladaj — ter se združimo v strokovnih organizacijah, da s svojo močjo razbijemo tako izkoriščanje in uničevanje naših življenj. — Zagorjan.

Po čigavi zaslugi?

Po raznih časopisih čitamo o zboljšanju delovnih razmer v Sloveniji na podlagi statističnih podatkov OUZD-a v Ljubljani.

Lepo doni, ko slišimo ugotovitev, da je v letošnjem letu zaposlitev porasla za celih 8.000 delavcem in v primeru z lanskim letom, dosegla že »silno visoko in razveseljivo številko 90.000 delavcev«, toda še lepše bi se slišalo, da bi ta številka presežala število 100.000. Ali bi bilo to nemogoče? Pravična razdelitev javnih del, malo manjše zapostavljanje Slovenije pri delitvi državnih kreditov, in večja zaščita vseh slovenskih gospodarskih koristi, bi dala slovenskemu delavstvu večjo možnost zaposlitve in številke bi se dvignile visoko nad 100.000 zavarovancev. Slovenskemu rudarju — v bližnji prihodnosti, menda tudi slovenskemu kovinarju — bo odvzet zopet del njegove trde skorje kruha in to — po čigavi zaslugi?

Dalje se trdi okoli po časopisih, da se je zavarovana mezda (povprečni dnevni zaslužek delavca) v maju t. l. dvignila za 4 pare. Zakaj samo za 4 pare? Zakaj ne moremo napisati bolj razveseljive številke? — Da takoj povemo. — Faktično se je povprečna dnevna zavarovana mezda dvignila — po zaslugi svobodnih delavskih strokovnih organizacij — za ca. 75 para kakor lahko sklepamo iz uspehov, ki si jih je priborilo delavstvo potom svojih organizacij, ter je samo zaradi sramotno nizko plačanih delavcev, zaposlenih pri javnih delih, uradno ugotovljen plus tako nizek. In to zopet po čigavi zaslugi?

Delavstvo se bori za uveljavljenje zakona o minimalnih mezdah že zelo dolgo in dolžnost odgovarjajočih činiteljev, ki jim nekateri pripisujejo tako velikansko socialno čutečnost do slovenskega delavca, bi bila, da storijo vse, da bi bila ta zahteva delavstva uveljavljena čim preje. Osnutek zakona o minimalnih mezdah je bil že drugič odposlan merodajnim ustanovam v pregled in presojo. — Zakaj? Ali je bil prvi osnutek res tako »dober«, da so ga morali spreminjati? Ali ga je res delav-

Pravilnik bo imel to dobro stran, da se bodo volitve vršile po proporcionalnem sistemu, sicer je to že v pravilih in zato tudi v pravilniku ne more biti drugače. Prav je, da v delavskih ustanovah vlada popolna demokracija. Nekaterim seveda to ni prav po volji. Kandidatne liste bodo lahko postavljale delavske strokovne organizacije in člani posameznih bratovskih skladnic. Podpisana pa bo morala biti tudi kandidatna lista od predsednika in tajnika krajevnih delavske in nameščenske organizacije, ako ona listo predlaga. Ako pa listo predlagajo samo člani bratovske skladnice, pa morajo biti na njej podpisani predlagatelji pri rudniku do 200 delavcev — ena četrtnina delavcev — polnopravnih članov, od 200 do 250, ena petina in od 500 do 1000, ena šestina polnopravnih članov.

Z ozirom na prekerno stanje našega rudarskega zavarovanja je nujno potrebno, da pravilnik čim prej stopi v veljavo in da se izvedejo volitve.

stvo odklonilo zaradi prevelikih dobrot, ki so mu bile predvidene po tem zakonu?

Potem se danes na splošno raznaša okoli, da danes mezdni gibanj nihče več ne ovira. Delavstvo, da se sme svobodno posluževati svojih zakonitih pravic tudi glede stavk. Število stavk, da se je napram številu v prejšnjih letih neprimerno povečalo, mestoma celo podesetorilo.

Zakaj so se stavke v zadnjem času tako neprimerno povečale, celo podesetorile? Ali hočejo nas delavce res imeti za norca in nam pripovedovati, da samo zato, ker nam je dana »večja svoboda«. Ali ne morda zato, ker je ravno v zadnjem času življenjski standard našega malega človeka tako strahotno padel in dosegel stanje, pod katerega ni mogoče več iti? Ali niso bile prav v zadnjem času občutno znižane plače državnih in drugih nameščencev ter delavcev? Po čigavi zaslugi?

Pa še nekaj ravno k tej zadevi! Kdor je za demokratičnost v javnem življenju in kdor iskreno demokratično misli in dela, ta si pač ne more šteti v svojo zaslugi, če tudi drugi demokratično mislijo in delajo. Slovenski delovni stanovi so bili demokratični tudi tedaj, ko so tisti, ki se danes hvalijo s svojo svobodoljubnostjo, hlapčevali diktaturam in protiljudskim režimom. Če je kdo pošten in ne laže, pa je zraven še značajan, se s takimi svojimi dobrimi lastnostmi ne bo bahal pred vsem svetom. Navadno pa je tako, da morajo tako ravnati in se delati lepe tisti, ki nimajo mirne vesti in čistih rok.

Zastor se dviga

V »Prager Presse«, ki je, kakor znano, poluradno glasilo češkoslovaškega zunanega ministrstva, piše njen pariški dopisnik z dne 28. m. m. sledeče: »Vsa poročila potnikov in očividcev (ki prihajajo iz Španije) soglašajo, da uporniki naravnost in očitno izražajo svoje simpatije za tretje cesarstvo in njegove metode. Vlada in »Fronte popular« pa naravno ne skrivata svojih simpatij za Francijo.«

»Time and Tide« pa opisuje položaj v Španiji tako-le: »Vlada, ki ni polnila ječ in ni silila krvnikov k čezurnemu delu; vlada, ki ni dovolila uporabo vojske zoper stavkujoče in stradajoče kmetijske delavce; vlada, ki je visoke častnike kaznovala, ker so samovoljno dali streljati na državljane, ta vlada je apelirala na tistega, ki je zadnji izvor moči — na ljudstvo. Ljudstvo se je odzvalo v velikanskih množicah, odzvala se je vsa država, razen bogatega severnozahodnega dela in plemenitniškega jugovzhoda.«

Drugi listi trdijo naravnost, da je upor v Španiji delo nemškega fašizma, ki bi rad oslabil na eni strani Anglijo, na drugi pa zadal udarec Franciji. Z olimpijsko idejo se to ne sklada.

Da so španski uporniki navadni okrepeneli monarhistično-centralistični reakcionarji, ki ho-

čejo zatrei svoboda in vzeti ljudstvu pravico do samoodločbe, dokazuje najbolj okolnost, da sta obe španski narodni manjšini, Katalonci in Baski zoper nje in na strani sedanje vlade. Ne brez vzroka. Tako pod monarhijo kakor za časa prejšnje desničarske vlade jim je vlada jemala avtonomijo in zatirala jezik — v imenu narodnega in državnega »edinstva« seveda. Sedanja vlada pa je obema narodoma takoj dala oziroma obnovila narodno avtonomijo. Pri tem je treba poudariti, da so ravno Baski zelo verni katoličani, najbrž bolj ko tisti generali, ki so republiko prisegli zvestobo, pa jo takoj spet prelomili. Sploh je videti, da je sedanja vstaja v prvi vrsti delo generalov, tistih politikujočih generalov, ki jih je tako stvarno opisal španski sociolog Madariaga, ki so bili zmeraj nesreča Španiji in ki postanejo nesreča za vsak narod, ki se ni znal pravočasno zavarovati pred njihovo politiko, vodeno s kasarniških horizontov.

Tako piše o dogodkih v Španiji tednik »Slovenija«.

„Fenix“

Vprašanje »Feniksa« pri nas še zmerom visi v zraku. Izdana je uredba, s katero se podaljšuje moratorij do 28. novembra t. l. Komisija je komaj konec junija mogla začeti pregledovati stanje zavarovalnice. Ugotovila je: Zavarovancev je 24 tisoč 162, zavarovana vsota pa znaša 620 milijonov dinarjev; matematična rezerva je 186 milij., prenosna premija pa 6,500.000 Din. — Skupaj tedaj 193 milijonov dinarjev. Kot pokritje ima zavarovalnica tele vrednosti: posojila na police 36 milijonov 335.000; nepremičnine in hipoteka posojila 9.000.000; državni papirji in občinska posojila 9 milijonov 500.000; delnice in kvacije 7.000.000; ostale terjatve 5.500.000 — skupno 67.335.000 Din. — Zavarovalnica pa ima razen tega še menice v višini 1.916.408,50 dolarjev z akceptom naše države, iz dane za gradnjo še danes nedovršene proge Požarevac—Kučevo. V teh menicah je glavni del premijske rezerve. »Feniks« je izvršila naložbo svoje premijske rezerve v te menice z izrednim dovoljenjem naših oblasti. Zato je vprašanje plačila teh menic s strani naše države važno za vse zavarovance, a tudi za vse naše gospodarstvo, posebno pa za zavarovalni trg. Težkoče pa so v tem, ker so te menice večidel zastavljene po inozemskih bankah, katere jih seveda nočejo kar tako izročiti, ampak zahtevajo od naše države promptno plačilo. Če bi prišle te menice v našo državo, bi bil »Feniks« ozdravljen in zavarovanci rešeni.

Viničarji

Iz centrale. Obveščamo vse skupinske odbore in vse člane, da se bo vršil v nedeljo, 16. avgusta 1936 ob 9 dopoldne v dvorani Katoliškega doma v Ljutomeru redni letni občni zbor centrale Strokove zveze viničarjev z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev in ugotovitev sklepčnosti. — 2. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. — 3. Poročila: načelnika, strok. tajnika, načelstvenega tajnika in blagajnika. — 4. Poročilo nadzorstva. — 5. Volitve novega načelstva in nadzorstva. — 6. Poročilo zastopnika JSZ. — 7. Predlogi in sklepi. 8. Slučajnosti.

Vse naše skupine pozivamo, da pošljejo svoje zastopnike. V smislu § 13 pravil SZV more vsak delegat zastopati največ 15 članov. Stroške vožnje po železnici povrne na občnem zboru centrala. Podrobnejša navodila so sprejele skupine v zadnji okrožnici. — Načelstvo.

Tovariši!

Pristopajte kot člani k
„Delavski tiskarni“
 registrovani zadrugi z o. z.

**V nedeljo 6. septembra TABOR gorenjskega
 kršč. soc. delavstva pri Sv. Joštu nad Kranjem**

Drobne vesti

3000 progovnih delavcev je odpustila železniška direkcija v Ljubljani, ker ni kreditov. Vsem ostalim delavcem se je zmanjšala zaposlitev od 25 na 18 dni v mesecu. To je težak udarec za celo Slovenijo. Znano pa je, da ima ljubljanska železniška direkcija največje dohodke izmed vseh direkcij v državi.

Uredba o razsodiščih. V smislu § 345. obrtnega zakona je izdal minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje v sporazumu s pravosodnim ministrom uredbo o razsodiščnih odborih za reševanje sporov v službenih odnosih med delodajalci in delojemalci. — O uredbi bomo podrobneje izpregovorili, ko dobimo uradno besedilo.

Tabor na Homcu, ki bi se imel vršiti v nedeljo, 2. avgusta, je okrajno glavarstvo v Kamniku v soboto 1. avgusta brzojavno prepovedalo. Razlogi niso znani.

Peter Živković, predsednik JNS, je ob priliki seje vodstva te stranke v Belgradu izjavil med drugim, da je on iskren demokrat in da tudi JNS hoče voditi pravo demokratično politiko. Dalje da on in stranka iskreno želita rešitev hrvaškega vprašanja. — Kje je le bila vsa ta iskrenost zadnja leta, ko je imel Živković in JNS toliko časa, da bi se že lahko izkazali v demokraciji in v reševanju hrvaškega vprašanja, ko so medtem po Hrvaškem iz dneva v dan pokali peklenjski stroji. — Zato je voditelj srbskih demokratov Davidović na vprašanje, kaj misli o Živkovićevih izjavah, odkrito rekel: »Evo, prišel je čas, ko moramo braniti demokracijo pred demokrati.«

Hrvaški združni zvezi v Zagrebu bo dala savska banovina 6 in pol milijona dinarjev podpore, da bo mogla spet začeti popolnoma redno poslovati. V zvezi je 400 združ.

Občinske volitve so bile v občini Bujanovac blizu Preševa. Od 2760 volivcev jih je volilo 2204; Marinković (JRZ) 1173, Karadžić (JNS) 1031.

Za kerestinske dogodke je bilo osumljenih 125 kmetov. Drž. tožilec jih je pa obtožil samo 29; štirje so ostali v zaporu, 25 pa se jih bo branilo iz svobode. To bo zelo zanimiva razprava. Obtožence bosta branila med drugimi sam dr. Maček in dr. Trumbić.

Stavbinci v Skoplju so sklenili kolektivno pogodbo. Plače so se jim delno zvišale.

V Španiji vlada ljudske fronte še ni ukrotila upornikov. Po miroljubnih državah je zadnje dni zavladal strah pred novim evropskim požarom. Okoli Španije plove 70 angl., francoskih, italijanskih in nemških vojnih ladij. Le majhen povod, in naenkrat si bodo v laseh. Iz Italije je bilo poslanih upornikom v Maroko čez 20 težkih bombarderjev z orožjem in municijo. Mussolini se dela kot da o tem nič ne ve. Francija je odklonila pomoč španski vladi, čeprav bi ji kot zakoniti vladi mogla poslati orožje in bi s tem ne bilo kršeno mednarodno pravo. — Španska vlada je prevzela v svojo upravo vsa podjetja, čijih lastniki so pobegnili. Do sedaj je teh tovarn že okoli 200. To je važen korak. —

Nemčija in Italija sta se izjavili pripravljene za konferenco o ureditvi razmer na Renu, ki pa se bo vršila šele septembra ali oktobra.

Anglija je po svojem zunanjem ministru napol priznala Abesinijo Italiji. Odpovedala je tudi pomorski sporazum z Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo, tako da je Italija dosegla vse, kar je zahtevala kot pogoj, da se vrne v evropsko politiko.

Novo mirovno konferenco ali nekaj podobnega bi hoteli Nemčija in Italija. Uredila naj bi se na novo razmerja v Evropi. Versajska mirovna pogodba je danes v resnici mrtva. Kljub Društvu narodov je po zaslugi Hitlerja in Mussolinija zavladalo v mednarodnih odnosih pravo sile, moči. Današnje stanje in današnje državne meje v Evropi drži samo še orožje. Pri tem bo ostalo, dokler bodo Anglija, Francija in Mala zveza še to stanje hotele in mogle braniti — z orožjem. Na čelu tistih, ki hočejo premikanje državnih meja je danes Nemčija; oporo pa ji daje zaradi svojih trenutnih koristi Italija in Poljska. Vendar ima prav od teh dveh nova vsenemška država največ terjati: od Italije — Južno Tirolsko, od Poljske — koridor in Šlezijo.

Anglija in Rusija sklepata zadnje čase nove pogodbe o razdelitvi sil in območij. Po pogodbi o Dardanelah, kjer so Rusi ogromno pridobili, je po nekkih vesteh že tudi sklenjena splošna pomorska

pogodba. Angleška politika vztrajno gradi. Razen z Italijo in Japonsko ima Anglija na morju sedaj z vsemi čiste račune. S tema se pa Angleži ne bodo prav lepo pogovarjali.

V Avstriji so bile ob priliki prenosa olimpijske bakle na Dunaju ostre protidržavne demonstracije, ki so jih vprizorili avstrijski hitlerjevci. Zaprli so 500 ljudi in vlada je preklicala amnestijo. Te demonstracije hitlerjevcev v Nemčiji niso bile nič po godu.

Francoski parlament je sprejel zakon o ženski volilni pravici s 488 proti 1 glasu. Sprejet je bil dalje cel niz socialno-političnih zakonov in uredb. — Vlada je sklenila odpraviti kazenske kolonije v Južni Ameriki, kjer so kaznjenci nečloveško trpeli.

Abesinija, kjer divjajo sedaj velika deževja, je postala nemirna. Poročajo o hudih borbah okoli

Addis Abebe in Desijoje. V Džibuti je prispel vlak s 500 italijanskimi ranjenci, ki bodo prepeljani v Italijo. Italijani vse vesti zanikajo. V pristanišču v Masaui je eksplodiralo skladišče bencina in je pri tem zgorelo tudi 50 težkih bombnikov.

Arabski upor v Palestini je neudušljiv. Pobjavljajo se vedno novi krvavi spopadi z angleškimi četami.

Kolonije v Afriki bo prodala Portugalska Nemčiji, ker nima kapitala, da bi jih izkoriščala in ker jo več stanejo kot pa ji donajajo. Gre za kolonije Angola in Goa, kjer so ogromna bogastva.

S 50 let starosti — pokojnino. Francoski parlament je sprejel zakon na podlagi katerega bo rudar po 50 letu starosti lahko šel v pokoj. Pravico do upokojitve s 50 let starosti bo dobil, ako je bil 30 let zavarovan. 20 let pri delu v rovtih pod zemljo in 10 let nad zemljo. To pokojnino pa bo rudar dobil le tedaj, ako ne bo nikjer drugje sprejel kakega nameščenja. — Pametna odredba, katera bi bila potrebna tudi pri nas.

To in ono

Služkinjam in gospodinjam v vednost. Ker mnogi službodajalci, kakor tudi služkinje niso na jasnem glede letnih dopustov služkinj, do katerih imajo služkinje pravico po § 10 poselskega zakona, navajamo besedilo oziroma določbe omenjenega paragrafa, ki se glasi:

»Po dvehletnem službovanju brez presledka ima posel pravico vsako nadaljnje leto do nerazdeljenega dopusta enega tedna. — Nastop dopusta naj se določi sporazumno z — ozirom na potrebe gospodinjstva in na osebne razmere posla in sicer praviloma v času velikih šolskih počitnic. Poleg redne mesečne plače gre poslu za čas dopusta določena na hrano v višini polmesečne plače v gotovini, ki se mora v polnem znesku odšteti ob nastopu dopusta naprej. — Če je iz okolnosti razvidno, da je odpovedal gospodar poslu službo le zato, da je preprečil pravico do poselskega dopusta je posel upravičen zahtevati odškodnino v znesku, ki bi jo bil dolžan plačati gospodar za dobo preprečenega dopusta.« — »**Poselska zveza.**»

Ziri. Dne 27. julija t. l. se je poročila naša članica tov. Mlinar Zofija iz Zirov z g. policijskim nadzornikom Subicem Antonom, službujočim v Nišu, kamor odpotuje sedaj tudi ga. Zofija. — Želimo obilo sreče in zadovoljstva!

Zahvala. Podpisana Taler Frančiška se Jugoslovanski strokovni zvezi za poslano podporo v znesku 100 din ob priliki tragične izgube mojega sina Slavkota kar najiskrenejše zahvaljujem. Posebno hvaležnost moram izreči tudi za to, da je JSZ poskrbela za ureditev njegovega groba na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani. — **Taler Fr.**

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razglašajo: Vedno pogosteje se uradovi člani in svojci obračajo za zdravniško pomoč k zasebnim zdravnikom. Da ne bi člani trpeli škode, ker bi morali sami plačati stroške za zasebne zdravnike, kadar bodo tega klicali brez potrebe, opozarja urad prizadete na zakonita določila, ki glase: »Zavarovani član in upravičeni svojec zavarovanca mora iti k uradovemu zdravniku ob določeni uri in na določen kraj ordinacije. V sili član zdravnika lahko poišče izven določene ure in kraja ordinacije. Kadar pa je zaradi bolnikovega stanja potrebno, ima bolnik pravico, da zdravnika pokliče na dom. Samo ob nujnem primeru, če obstoja nevarnost za življenje zavarovanca in kadar ni mogoče pravočasno priklicati najbližjega uradovega zdravnika, se lahko pokliče najbližji zasebni zdravnik. Le v tem zadnjem primeru, katerega nujnost pa mora zavarovanec dokazati, urad povrne vse stroške, ki so članu nastali z obiskom zasebnega zdravnika.« — Uradovi člani in svojci naj v lastno korist upoštevajo zgornja navodila. Vselej naj imajo na umu, da so uradovi zdravniki dolžni izvršiti vsak obisk na domu zavarovanca, pa naj ta kliče podnevi ali ponoči. — Vsak zavarovanec naj se zato čimprej pouči, kdo je njegov pristojni krajevni uradov zdravnik in kje stanuje.

Jarše. Naša vrla in zavedna tovarišica ter obratna zaupni Mici Blejc se je v nedeljo, dne

2. avgusta 1936 v cerkvi v Mengšu poročila z g. **Ferdinandom Škarja.** Obema želimo obilo sreče in božjega blagoslova. Naša Mici je z zakonom sprejela sicer še nove dolžnosti, vendar pa vemo, da bo tudi kot žena vedno ostala v prvih vrstah v boju za svobodo in pravice delavstva.

Zagorje. V nedeljo, dne 2. avgusta se je poročil naš član tov. **Majcen Ivan.** Članstvo zagorske skupine želi njemu in njegovi življenjski družici mnogo sreče in božjega blagoslova.

Kranj. Vse skupine, katere so prejele znake za tabor pri Sv. Joštu, se naprošajo, da pričnejo z razprodajo. Denar naj pošljejo na naslov JSZ, strokovna skupina delavcev in nameščencev v Kranju, Delavski dom. Oddaljene skupine, ki se nameravajo udeležiti tabora z vozovi, avtobusi ali s kolesi, naj to javijo, da jim preskrbimo prostor za vozila.

Kranj. Kranjska skupina priredi dne 16. avgusta 1936. na Laborah pri Kranju vrtno veselico. Vabijo se vsi delavci, da se te veselice udeležijo. Čisti dobiček je namenjen brezposelnim tovarišem.

Ljutomer. V nedeljo, dne 2. avgusta je bil na tukajšnjem pokopališču pokopan 79 letni starček, bivši viničar, tov. **Domanjko Filip.** Ni sicer zavzemal kakih važnih odborniških mest v organizaciji, a vendar bi grešili, ako bi se ga ne spomnili v našem glasilu. Imel je nekaj, kar tolikim drugim manjka — zavednost. Od pričetka viničarske organizacije, celih 16 let je bil zvest in reden član vključ temu, da je zadnja leta živel le od milodarov dobrih ljudi. Naj bi v zvestobi do organizacije našel mnogo posnemovalcev. Iz podpornega sklada se je zanj izplačalo 300 din posmrtninske podpore. Bodi mu blag spomin!

Jesenice. **Krajevna bratovska skladnica razglašajo:** Do nadaljnjega bo ordiniral za zavarovane člane dr. Keržan Bartol v bolnišnice od 8 do 10, za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče pa dr. Kogoj Frančišek vsak dan v bolnišnici od 14 do 16. V primeru potrebe naj kličejo na dom k svojim družinskim članom dr. Kogoj vsi tisti zavarovani člani, ki stanujejo v občini Dovje ter v občini Jesenice in na Dobravi, dr. Keržana pa naj kličejo na dom vsi zavarovani ter družinski člani, ki stanujejo v občini Koroška Bela in pa Breznica. — **Predsednik.**

Pa ta Mihec! Mihec, ko si je ogledal zverinjak nekega cirkusa, dedku: »Dedek, danes pa sem videl v cirkusu večjo kamelo kot si ti.«

Sodnik in avtomobilist Sodnik: Že štiri ljudi ste povozili! — Avtomobilist: Ne, samo tri, gospod sodnik, enega sem dvakrat.

V skrito zamorsko vas v srednji Afriki je prišel znanstveni raziskovalec bele polti. Ko ga vaški poglavar zagleda, vzkligne veselo:

»Samo nebo te je emkja poslalo! Naš zdravnik mi je pravkar priporočil, da moram uživati belo meso.«

Sodnik: »Po glavi ga vendarle niste smeli udariti. Ali mu niste mogli na lepši način povedati, kar ste hoteli?«

Obtoženec: »Nisem mogel, gospod sodnik. Ta človek je gluha kakor klada.«

Sachs - motorji in kolesa

radi konca sezone 10% popusta. - REMEC Oskar, Ljubljana, Dolenjska cesta št. 5.